אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן אתיא כרבנן. ואפילו למאן דאמר לעיל [דף עח:] דבפת לא פליגי משמע ליה ואם נשתתפו במבוי בכל ענין ואפילו נשתתפו במבוי דין: **אלא** פשיטא דבטיל. ואם תאמר למאן דאמר אין מבטלין רשות מחצר לחצר היאך מותרין במבוי הא אין יכול לבטל רשותו לבני חצר אחרת לרבא[ד] דאמר לשמואל דאפילו ב׳ חצירות זו לפניס מזו פעמים דאין מבטלין ויש לומר דהא לא קשיא שהרי במבוי נשתתף אבל הא קשיא היאך מועיל במבוי ביטול לרבא דאמר בב׳ חצירות זו לפניס מזו דאין מבטלין ועל כרחך יש ביטול רשות במבוי כדלייקי (ג) שהרי ביטל להם רשותו ויש לומר דכיון דכולם שוין במבוי זה כזה יכול לבטל אף לבני חצר אחרת שהמבוי חדא תשמישתא לתרוייהו ולא דמי לב׳ חצירות דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד כדאמר לעיל (ד) ולקמן (דף עט.) תניא גבי בית שבין שתי חצירות ומלאוהו תבן דאם נתמעט התבן מעשרה טפחים מבטלין הבית לזה ולזה והיינו טעמא כדפרישית דאפילו לשמואל הבית לחצירות חדא תשמישתא הוא לתרוייהו:

כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים למבוי לאו שמיה שיתוף. פי׳ בקונטרס ולהכי לא תני רב ופתוחין זו לזו דמיש דלמא מעיילי ליה דרך פתחים שביניהם משמע לפירושו (ה) ואם פתוחות זו לזו לא מהני בהן שיתוף ואפילו מעיילי ליה דרך מבוי גזרינן דלמא לא מעיילי אלא דרך פתח החצר וסמכינן עליה ואם תאמר היכי משכחת ליה פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דמערבין ומשתתפין אם לא בחצירות הפתוחות זו לזו ומשמע התם דמהני שיתוף ויש לומר דאשכחן לה בשעירבו החצירות דרך חלונות וכיון שאין פתח גמור מחצר לחצר גבוה י׳ ורוחב ד׳ ליכא למיגזר דלמא מפקי ועיילי השיתוף אלא כדרך המבוי כיון דמחצר לחצר לא אלקי להדיא אי ליכא פתחים אלא חלונות בעלמא:

דאפקיה ועייליה. פירש בקונט׳ לאותה חצית בכל החצירות ומהן למבוי ומשם לחצר שהוצא שם ולא נשם שיתוף ולפירושו ה״ל למימר דעייליה ואפקיה ועייליה ונכנס דתק לומר כן דתחילה היה בשאר חצירות ואפקיה למבוי והדר עיילי בזה החצר:

בני חבורה שהיו מסובין בו׳. כאן לא שייך למימר דאפקיה ועייליה דאע״ג דיכול לומר דכל חד וחד הבית פת בחצר זה [דרך מבוי[ו]] כדי לסעוד סתמא דמלתא חיירי שבעל הבית זה הזמינם לסעוד אצלו ואע״פ שלא זיכה סומכין על פת שעל השלחן דכוכו בו דמו שאין לומר שכך חיירא שפת של בעל הבית היה מונח בשאר חצירות והוצא כאן דרך מבוי דהוצאה והכנסה זו לא מהניא מידי כיון שלא היה קנוי פת לכל בני החבורה באותה שעה אלא היה של בעל הבית זה[ז] ואין הכנסה והוצאה מועלת אא״כ היה של בעל השיתוף מאותה שעה:

ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן [א]עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן [ב]מבני מבוי ולא נשתתף מותרין בחצירות ואסורין במבוי [ג]שהמבוי לחצירות כחצר לבתים:

גמ׳ מני רבי מאיר היא דאמר בעינן עירוב ובעינן שיתוף אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן אתאן לרבנן דאמרי בחדא סגיא הא ל״ק [ח] ואם נשתתפו נמי קאמר אימא סיפא עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרים כאן וכאן היכי דמי אי דלא בטיל אמאי מותרים אלא פשיטא דבטיל אימא סיפא שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתפו[ט] מותרין בחצירות ואסורין במבוי ואי דבטיל אמאי אסורין במבוי וכי תימא קסבר רבי מאיר אין ביטול רשות במבוי והא [י]תניא שהרי ביטל לכם רשותו דברי רבי מאיר אלא פשיטא דלא בטיל ומדסיפא דלא בטיל רישא נמי דלא בטיל רישא וסיפא רבי מאיר מציעתא רבנן כולה רבי מאיר היא וטעמא מאי אמר רבי מאיר בעינן עירוב ובעינן שיתוף שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות והכא כיון דרובה עירבו לא משתכחא אמר רב יהודה רב לא תני פתוחות זו לזו וכן אמר רב כהנא רב לא תני פתוחות זו לזו איבא דאמרי רב כהנא גופיה לא תני פתוחות זו לזו אמר ליה אביי לרב יוסף מאי טעמא [כ] דלא תני פתוחות זו לזו קסבר כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים במבוי לאו שמיה שיתוף איתיביה [ל]בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אין צריכין לערב התם דאפקיה ועייליה (איתיביה[מ]) [נ]כיצד משתתפין במבוי וכו׳ התם נמי דאפקיה ועייליה מתקיף לה רבה בר [ס] חנן אלא מעתה הקנה לו פת בסלו ה״נ דלא הוי שיתוף וכי תימא הכי נמי והא [ע] אמר רב יהודה אמר רב בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום הפת שעל שלחן[פ] סומכים עליה משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף ואמר רבה לא פליגי כאן במסובין בבית כאן במסובין בחצר אלא טעמא דרב דקא סבר [צ]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו [ק]אמר רב [ר]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד דשיתופי מבואות מותר להניחן בחצר שבמבוי אצל משוש עירוב לא דמי בית בעינן דעירוב משוש דירה[ש] וחצר לאו בר דירה הוא: בתים

ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן. בגמרא מתרץ לה: ושכח אחד מבני חצר ולא עירב. בתלינו להתיר תלינו אצל בשיתוף היה לו חלק: מותרין כאן וכאן. הסתם משמע דסומכין ובגמרא מתרץ לה: שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. כשם שאסור להוציא מן הבתים לחצר בלא עירוב כך אסור להוציא מן החצר למבוי בלא שיתוף ולא תימא דלא דמו בית וחצר זו לבית היחיד וזו רשות הרבים אצל חצר ומבוי שיהן רשויות של רבים הן: **גמ׳** ואם נשתתפו נמי. ואקשינא קאי ואם נשתתפו אף במבוי קאמר אמאי מותרין. בתוספתא תנר הא רבי מאיר לית ליה סומכין על שיתוף: מבני מבוי ולא נשתתף. אחת מן החצירות לא נשתתפה עם חבורותיה במבוי: והא תניא. לעיל (ג) בפירקין גבי לדוקי: רישא נמי דלא בטיל. הא דקתני שכח אחד מבני חצר בדלא בטיל וקתני מותרים אלמא סומכין על השיתוף: רישא וסיפא רבי מאיר. רישא קתני עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי אסורין במבוי אלא אם כן נשתתפו נמי במבוי כרבי מאיר: ומציעתא. דקתני מבני חצר ולא עירב כו׳ כרבנן: כולה רבי מאיר היא. ומציעתא אמאי סומכין בני אותה חצר על השיתוף משוש דרובן עירבו דטעמא מאי כו׳: רב לא תני פתוחות זו לזו. וכל עירבו בחצירות דמתניתין עירבו כל חצר לעצמה קאמר ומותרין בחצירות דקתני מותרין בני חצר לעצמן קאמר: כל שיתוף שאין. כל אחד ואחד מכניס חלקו לדך פתח חצירו למבוי ולדך מבוי יוליכוהו לחצר שיהא מונח בו: לאו שמיה שיתוף. שאם יכניסוהו דרך פתחים שמחצר לחצר אין נראה כשיתוף מבוי והכא נמי חייש דב דלמא מעיילי ליה דרך פתחים שביניהן: אין צריך לערב. והא הכא דלקמן חצית בשותפות ולא נכנסה אלא לאותה חצר לבדה: דאפקיה ועייליה. לחצית בכל החצירות ומהן למבוי ומשם לחצר שהוצא שם ולא נשם שיתוף ושיעורא דתיקא הוא ולא הוי מסקנא הכי: כיצד משתתפין כו׳. תיובתא קא מותיב מממתניתין דפרק חלון דלקמן [דף עט:] דקתני התם כיצד משתתפין במבוי מניח את החצית ואומר הרי זה לכל בני מבוי ומזכה להן כו׳ והא הכא דאמר מזכה מדידיה לכולהו ולא נכנסה לחצרותיהן: מסובין בבית. סומכין משוש עירוב החצר כדאמר לקמן [פה:] עירובי חצירות בבית שבחצר: מסובין בחצר. סומכין משוש שיתוף בית בעינן דעירוב משוש דירה[ת] וחצר לאו בר דירה הוא:

עין משפט נר מצוה

פב א מיי׳ פ״ה מהל׳ עירובין הלכה יג סמג עשין ח טור ש״ע ת״מ סי׳ שפז:

פג ב מיי׳ וסמג שם טוש״ע ת״מ סי׳ שלא סעיף ח:

פד ג מיי׳ שם טוש״ע ת״מ שם וסי׳ שפו סעיף ג:

פה ד מיי׳ פי״ז מהל׳ שבת הלכה ז סמג שם טוש״ע ת״מ סי׳ שסג סעיף כו:

רבינו חננאל

פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי עירבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי מותרין בחצירות ואסורין במבוי מני ר׳ מאיר היא דאמר בעינן עירוב ובעינן נמי שיתוף אי הכי אימא מציעתא נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן בחצרות ובמבוי כרבנן דאמרי אר מערבי או משתתפי. ופריקנא אעירוב דרישא קאי והכי קתני כיון שעירבו (או נשתתפו) [ונשתתפו] נמי במבוי מותרין כאן וכאן. אי הכי אימא סיפא שכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן. היכי דמי אי נימא כדקתני אמאי מותרין והלא אוסר עליהן דתנן שכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור כו׳ ואוקימנא בשביטל רשותו בחצר כו׳. ופרקינן אלא מתני׳ ודאי בשביטל ומדרישא בשביטל סיפא נמי בשביטל. אימא סיפא שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף מותרין בחצרות ואסורין במבוי דמאחר שביטל רשותו במבוי אמאי אסורין במבוי הא שמעינן ליה לר׳ מאיר דאית ליה ביטול רשות במבוי דתניא בענין הצדוקין הדר עמו במבוי שהרי ביטל לכם רשותו דברי ר׳ מאיר אלא פשיטא דלא ביטל משום הכי אסירי במבוי. ומדסיפא לא ביטל רישא נמי לא ביטל וקתני מותרין כרבנן וכי רישא וסיפא ר׳ מאיר ומציעתא רבנן. ושנינן כולה ר׳ מאיר היא וטעמא מאי בעי ר׳ מאיר עירוב ושיתוף כדי שלא תשתכח תורת עירוב. הכא מציעתא דמתניתין כיון דאחד שכח ורובה עירבו לא משתכח תורת עירוב דהא רובה עירבו. אמר רב יהודה (אמר) רב לא תני במתני׳ פתוחות זו לזו קסבר כל שיתוף שאין מכניסין אותו דרך פתחין למבוי לאו שמיה שיתוף ואלו הן פתוחות זו לזו מכניסות אותו מזו לזו ואין מוציאין אותו למבוי אינו שיתוף לפיכך לא תנו במתני׳ פתוחות זו לזו. ומותבינן עליה מהא בעל הבית שהיה שותף לשכיניו לזה ביין ולזה ביין וכו׳ ופריק כגון דאפקיה לההוא יין והדר עייליה דרך פתחין למבוי והכי נמי פריק בכיצד משתתפין במבוי כגון דאפקיה לההוא מידי דמקני להו לבני מבוי והדר עייליה דרך פתחין למבוי. אינו דרב אמר לא הוי שיתוף עד דמעייל ליה דרך פתחין למבוי והא רב הוא דאמר בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום פת שע״ג השלחן סומכין עליה משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף ואמר רבה לא פליגי אי מסובין בבית סומכין עליה משום עירוב ואי מסובין בחצר סומכין עליה משום שיתוף. ופרקינן אלא היינו

מסורת הש״ס עם הוספות

א) [לעיל סו:], **ב)** לעיל סח:, **ג)** לעיל עח., **ד)** לקמן עט:, **ה)** לקמן פה:, **ו)** שבת קכ: לעיל ה. [ע״ש ל״ע] [ולקמן עד:], **ז)** לעיל דף מט., **ח)** לעיל סו ע״ב.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ממקיף לה רבה בר רב חנן: **(ב)** רש״י ד״ה והא תניא לעיל. נ״ב סוף דף סח: **(ג)** תוס׳ ד״ה אלא וכו׳ כדלייקי מדתני שהרי וכו׳: **(ד)** בא״ד כדאמר לעיל. נ״ב דף סו ע״ב: **(ה)** ד״ה כל וכו׳ משמע לפירושו דאם:

גליון הש״ס

גמ׳ ואם נשתתפו נמי קאמר. עיין לעיל דף סז ע״ב ברש״י ד״ה נשמוך אשיתוף: תוס׳ ד״ה בני. ואין הכנסה והוצאה מועלת. קשה לי דא״כ אין מעשי תחלה על מחני׳ דכילד משתתפים במבוי וכו׳ ס״ע דאפקיה ועייליה. הא מקודם לא מהני זה כיון דלהתפיס כולה דבעה״ב. וע״כ דעתה אחר דחיכוי מפקא ומעיילא א״כ למאי צריך לזכות ע״י בנו ובתו הא כיון דעיילא לכל חצר וחצר יקנה תפילו של כל אחד מלקו בין ולע״ג:

ליקוטי רש״י

דשכניו. שממנו נשם שותפות בעלמא ולא נשם שיתוף. לזה ביין ולזה ביין וכו׳. בגמרא מוקי לה בגלי ח׳ [לעיל עא.]. דאפקיה ועייליה. שהוציאו והכניסו [ע״פ ב״ק כג: שבת לא.].

רב נסים גאון

מתני׳ מני ר׳ מאיר היא דאמר בעינן עירוב ובעינן שיתוף. הא דר׳ מאיר ורבנן כבר מפורשת בזה הפרק (דף עא) מאי ר׳ מאיר ומאי רבנן דתניא מערבין בחצרות בפת: לימא

הגהות וציונים

(ח) נ״א שכח אחד מבני מבוי (גליון), כ״ה בדפו״ר ובר״ף וכעי״ז בכת״י [וכ״ה להלן בגמ׳ אבל ע״ש בדק״ס אות ע] (בכמה דפו״ר **ואם** מבני חצר וכו׳): **3)** צ״ל ולא **נשתתף** (כת״י ודפו״ר): **ג)** מ״ט **דרב** דלא תני (דפו״ר): **ד)** רש״ל מ״ז (גליון) ע״ש עוד: **ה)** הפת שעל **שולחן** (כת״י), בדפו״ר שעל **גבי השולחן**: **ו)** ראה פי׳ רש״י על זה בריש עמוד הבא: **ז)** שלא **בדרך** המבוי (בארות המים): **ח)** מהרש״ל:

[ב] בתים וחצירות פתוחין לתוכו. בתים לחצירות שני בתים לכל חצר ושתי חצירות למבוי[1] והנך כיון דכולן פתוחים זו לזו ומערבות[2] יחד דרך פתחיהם חדא חשיב להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל[3] אב ובנו מבוי שלהן ניתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי לערובי אי נמי בעי לערובי ומצי לערובי בלא שיתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שיהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחצרותיה או שתי שורות של חצירות אחת לגילו זה ואחת לגילו אחר והמבוי ביניהם שאין יכולות להתערב אחד וחצר אחת. בית בלא חצר וחצר שבית אחר פתוח לה: אפי' חורבה. מכאן וחצר מכאן דאין חצר בלא בית: אפי' שביל של כרמים. פתוח למבוי מכאן וחצר מכאן: אחד גזות בו'. כולן רשות אחת לטלטל כלים ששבתו בגג זה לגג חבירו ולא אמרי' כשם שדיורין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה וכלים ששבתו בחצר זו מוציאין לחבירתה וכן לקרפף וכן לחצר ולקרפף מן הגגין הוציא וכולן רשות שאינה דירה היא[4] ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: הלכה כר"ש. שהחצירות מוציאין מזו לזו בלא עירוב: והוא שלא עירבו. בני החצירות כל אחת לעצמה ואסור להוציא מן הבתים לחצר דכיון דאין מצויין כלי הבית בחצר ליכא למיגזר אי מפקת כלים ששבתו בחצר לחברתה אתו לאפוקי גמי כלים ששבתו בבית שהוציאן מחצר זו לחצר אחרת: דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים. שבחצר זו לחצר אחרת: הכא נמי לא גזור דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה. דרך מבוי[5] והרי רשות אחרת היא שיש לה בעלים ובמבוי לא משתתפו שהרי אינה אוסרת כדתניא לעיל[6] בפירקין אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד דהיינו מקום פיתח או מקום לינה: להא שמעתא. דאמר שמואל לעיל אפילו בית וחצר: אחוי לי אושפיזיה. דאחזיל ואשיילה לשמואל: שהמבוי לחצירות. דיקיקין לשנא דחצירות ולא חצר: קבלה מיניה. שמואל והדר ביה לגבי רב אי לא: אתא

[ג] עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו. (ג) ומערבין יחד דרך פתחיהן אדא חשיב להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל אב ובנו מבוי שלהן ניתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי לערובי ומצי לערובי בלא שיתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחצרותיה או שתי שורות של חצירות אחת לגילו זה ואחת לגילו אחר והמבוי ביניהם שאין יכולות להתערב אחד וחצר אחת. בית בלא חצר וחצר שבית אחר פתוח לה: אפי' חורבה. מכאן וחצר מכאן דאין חצר בלא בית: אפי' שביל של כרמים. פתוח למבוי מכאן וחצר מכאן: אחד גזות בו'. כולן רשות אחת לטלטל כלים ששבתו בגג זה לגג חבירו ולא אמרי' כשם שדיורין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה וכלים ששבתו בחצר זו מוציאין לחבירתה וכן לקרפף וכן לחצר ולקרפף מן הגגין הוציא וכולן רשות שאינה דירה היא[4] ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: הלכה כר"ש. שהחצירות מוציאין מזו לזו בלא עירוב: והוא שלא עירבו. בני החצירות כל אחת לעצמה ואסור להוציא מן הבתים לחצר דכיון דאין מצויין כלי הבית בחצר ליכא למיגזר אי מפקת כלים ששבתו בחצר לחברתה אתו לאפוקי גמי כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים. שבחצר זו לחצר אחרת: הכא נמי לא גזור דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה. דרך מבוי[5] והרי רשות אחרת היא שיש לה בעלים ובמבוי לא משתתפו שהרי אינה אוסרת כדתניא לעיל[6] בפירקין אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד דהיינו מקום פיתח או מקום לינה: להא שמעתא. דאמר שמואל לעיל אפילו בית וחצר: אחוי לי אושפיזיה. דאחזיל ואשיילה לשמואל: שהמבוי לחצירות. דיקיקין לשנא דחצירות ולא חצר: קבלה מיניה. שמואל והדר ביה לגבי רב אי לא: אתא

יחד דרך פתחיהן עצמן בלא פתחיהן הפתוחות למבוי ויש לומר דמשכחת לרב כגון שעירבו חצירות זו לזו דרך סולמות דלא חשיבי בהכי פתוחות זו לזו דהא אמרינן בכילד מעברין (לעיל דף עט:) דסולם תורת מחילה עליו להקל אף בשעה שיש עליו תורת פתח להקל ועוד יש למצוא כגון שמערבין דרך חלונות הפתוחות מחצר לחצר בתוך עשרה[7] כיון דהוי כוליה חלון למעלה מארבעה טפחים אין רואי לאסור (ה) אפי' פתח שעשוי ליציאה וכניסה ואין פתח אחר לצאת שם אינו אוסר כיון שיש שם דקה ד'[8] ואפילו אם נפשך לומר שבשהיה פתח והיה עושה לפניו דקה גרמה שם הסילוק יותר מכאן לפי שהיה כאן פתח ובטלו אצל בחלון למעלה מד' לא חשיב גופהו ביטול פתח כיון שלא (ו) פתח מעולם ולא דמי לפתח המתבטל מ"מ כיון שחלון שמחצר לחצר אינו עשוי ליציאה וכניסה כמו פתח שישנו מזו לזו לא עדיף מסולם לחושבו אחת וגם אם לא היה החלון למעלה מד' אלא שהיה למעלה מג' דכיון דלא מידרים יש סברא לומר כן ועוד דאפי' פתח גמור (ז) כיון שאינו רגיל אינו אוסר כדאמרינן בפרק מי שהוציאוהו (לעיל דף מט.) וכיון דתורת מחילה עליו שלא לאסור גם לענין זה שבכאן בחלון שאין רגילות כניסה ויציאה דרך חלון כמו בפתח גמור יהא בחלון שבין חצר לחצר (ה) (יש עליו[9]) תורת מחילה כמו בסולם שלא להשביח החצירות אחת ע"י עירוב שמערבין יחד דרך חלונותיהם מזו לזו ולא דמו לפתחים שבין זו לזו דמשוו להו חדא אע"פ שאין בני כל חצר וחצר רגילין בהן כמו בפתחי המבוי כי מה שאין רגילין בהן כמו בפתחי המבוי זה לפי ברשויות החצירות חלוקות ואין עיקר תשמיש ודירה של כל חצר וחצר אלא לבני החצר עצמה ולא לבני החצרות ולהכי חשיב כרגיל לשוינהו חדא על ידי עירוב אצל חלון יהא עליו תורת מחילה דלא לשוינהו חדא ע"י חלון כיון דלא חזי למיהוי רגיל כפתח הפתוח למבוי אפי' היו כל החצירות של אדם אחד:

ושמואל אמר אפי' בית וחצר. פי' בקונטרס בית בלא חצר ובית וחצר ומעלה פי' באוסן אחר בפ"ק (לעיל דף יג:[10]) גבי הא דאמר ר"נ נקיטינן אינהו מבוי שניתר בלחי וקורה שאורכו יתר על רוחבו ובתים וחצירות פתוחין לתוכו: **הכא** נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה. תימה מאי קאמר ואזדא ר' יוחנן לטעמיה כי סבר כרב נמי דאמר והוא שלא עירבו אצל עירבו גזר דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר מכל מקום הכא אין לו לגזור דהא בחצר שעירבו לעצמה לא אסרינן לה לאפוקי מאני דבתים לתוכה דילמא אתי לאפוקינהו לחצר אחרת ה"נ (ט) כשעירבו במבוי לא אסרי' לאפוקי מאני דבתים למבוי דילמא אתי לאפוקינהו לחורבה דהא לא אשכחן דגזר מקום המותר דילמא אתי לאפוקי אותם כלים עצמן משם למקום האסור ואור"י דהכי פי' דלרב כשגזר כשעירבו לאסור כלים ששבתו בחצר לאפוקינהו לחצר אחרת אע"פ שכל החצרות רשות אחת לר"ש לכלים ששבתו בתוכה אפי' הכי אסר רב כשעירבו דילמא אתי לאפוקי לחצר אחרת כלים ששבתו בתוך הבית ומצויין באותה חצר ה"נ (י) כשעירבו במבוי היה אוסר כלים ששבתו במבוי לאפוקינהו לחורבה דילמא אתי לאפוקי כלים ששבתו בתוך הבית לחורבה שהם מצויין במבוי וכיון דאסור להוציא מן המבוי לחורבה אם כן אין לחורבה להתיר המבוי אצל רבי יוחנן דלא גזר הכי נמי לא היה אוסר להוציא כלים ששבתו במבוי (כ) דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה ומש"ה מהני שפיר חורבה להתיר את המבוי: מבוי

לאפוקי נמי כלי הבית [לקמן צא.]. בתים עם החצירות דלא שייכי מאני דבתים בחצר [שבת קלא.]. **אבל עירבו.** כל חצר לעצמה ולא עירבו שתי החצירות יחד אסור לטלטל מזו לזו אפילו כלי החצר דשייכי מאני דבתים בחצר גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים שבחצר זו לחצר זו וד' שמעון מודה בהו דקתני אצל לא לכלים ששבתו בתוך הבית [לקמן צא.]. **אין לנו** בעירובין. להוסיף הימה. **שהמבוי לחצירות כחצר לבתים.** בממזיקין דפירקין היא וקא דייק שמואל בגישנא דחצירות ובתים ודליף מינייה לקמן דלא מיקרי מבוי להיות ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו שתי חצירות בתים ושני בתים לחצר [לעיל סו:]. **אישתיק.** נגלה שלא השיב השובה על תירוץ זה [גיטין סד:]. **מבואה.** מבוי [ב"ב כא.]. **לחייא.** לתי המתיר במבוי בשבת [ביצה ל.].

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [שבת קלא. וש"נ], ב) שבת קל: לעיל כג: [ולף לה.] לקמן פט. [ולף נא.], ג) לקמן נא., ד) [לקמן פה:], ה) לעיל סו:, ו) כ"כ התוס' לעיל דף יב סע"ב ושבת קלא., ז) דף עג., ח) דף עב., ט) לקמן עו., י) לקמן עה., כ) בתוד"ה ובתים, ל) פ"ח סי' ג.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אחד גזות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת: (ב) שם לאפוקי מאני (לתלר) תז"מ וכ"ב ס"א דבתים, ותכי מוכח בחוס' אבל בתלר"י פ' כילד מבתמקין) תופס הגירסא דילמא אתי לאפוקי מאני לתלר לחורבה[11]: (ג) תוס' ד"ה עד שיהיו בתים וחצירות פתוחים לתוכו והנך כיון דכולן פתוחין זו לזו ומערבין יחד: (ד) **בא"ד** כיון שאין פתוחין זו לזו למבוי הכא כל"ל ומיהא "אלא" נמתקן[12]: (ה) **בא"ד** אין לאוי לאסור דאפילו: (ו) **בא"ד** כיון שלא היה פתח מעולם: (ז) **בא"ד** ועוד לאפי' פתח גמור שאינו כל"ל. ומיהא "כיון" נמתקן: (ח) **בא"ד** בחלון שכיון חצר לחצר תוכת מחילה עליו כמו בסולם: (ט) ד"ה הכא נמי וכו' ה"ל כשנשתתפו במבוי לא אסרינן: (י) **בא"ד** הכי נמי כשנשתתפו במבוי היה אוסר: (כ) **בא"ד** כלים ששבתו במבוי לחורבה דילמא אתי:

גליון הש"ם

גמ' **ואזדא** ר"י **לטעמיה.** עיין לקמן דף לב ע"א תוס' ד"ה אינא דאמרי: רש"י ד"ה ה"נ **לא** גזור וכו' **והרי רשות אחרת.** עיין לקמן דף פה ע"א תוס' ד"ה שני בתים:

הגהות וציונים

א) [צ"ל ר"ש אומר] (גליון): ב) רבי אלעזר (דפו"י): ג) שייך לעמוד הקודם (על שעמא דבר. הגרי"א חבר): ד) כת"י המעורבות: ה) כת"י הן: ו) צ"ל **עירוב.** רש"א (גליון): ז) צ"ל **משום.** רש"א (גליון): ח) נמחק ע"פ מהרש"ל ומהרש"א, ועי' הגהת הב"ח: ט) עי' בזה בחי' הריטב"א וע"ע מהרש"א על רש"י: י) נראה דט"ס נפל כאן כי תיבת "אלא" ליתא בדפו"י והיא הוספת המהרש"ל והמהרש"א, ונראה דאדרבה זו היתה גם כוונת הב"ח בהגהתו והמעתיקים שגו בהעתקת דבריו, ועי' רש"ש:

עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו ושמואל אמר אפילו בית אחד וחצר אחת ורבי יוחנן אמר אפילו חורבה אמר ליה אביי לרב יוסף אמר רבי יוחנן אפילו בשביל של כרמים אמר ליה לא אמר רבי יוחנן אלא בחורבה דחזי לדירה אבל שביל של כרמים דלא חזי לדירה לא אמר רב הונא בר חיננא [8]ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דתנן [9] (אמר ר"ש[10]) אחד גזות ואחד (ח) קרפיפות ואחד חצרות רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית [11] ואמר רב הלכה כר"ש והוא שלא עירבו אבל עירבו גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר ושמואל אמר בין עירבו ובין לא עירבו וכן א"ר יוחנן הלכה כר"ש בין עירבו ובין לא עירבו אלמא לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר הכא נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני (ג) דחצר לחורבה יתיב רב ברונא וקאמר להא שמעתא א"ל ר"א[12] בר בי רב אמר שמואל הכי א"ל אין א"ל [13] אחוי לי אושפיזיה אחוי ליה אתא לקמיה דשמואל אמר ליה אמר מר הכי אמר ליה אין והא מר הוא דאמר [14] אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתינו שהמבוי לחצירות כחצר לבתים אישתיק קבלה מיניה או לא קבלה מיניה ת"ש דההוא מבואה דהוה דייר ביה איבות בר איהי עבד ליה לחייא ושרא ליה שמואל אתא

רבינו חננאל

טעמא דרב קסבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה אלא אם הוו בתים וחצירות פתוחות לתוכו והני כיון דפתוחות זו לזו נעשית כחצר אחת לפיכך לא הוה תני פתוחות זו לזו ושמואל אמר אפי' בית אחד ור' יוחנן אמר אפי' חורבה אם יש במבוי כיון שהיא ראויה לבית דירה ניתר בלחי וקורה אבל שביל של כרמים דלא חזי לדירה לא. וקיי"ל כר' יוחנן. **ואזדו לטעמייהו דתנן ר"ש אומ'** אחד גזות ואחד חצירות [ואחד קרפיפות רשות אחת הן] לכלים ששבתו בתוכן כר'. אמר רב הלכה כר"ש והוא שלא עירבו אבל עירבו גזרינן דלמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. ושמואל אמר הלכתא כר' שמעון בין עירבו בין לא עירבו וכן א"ר יוחנן מי לחשך. פי' מלשון לחש כלומר (איש) [מן] השמיעך הלכתא כר"ש בין עירבו בין לא עירבו ולא גזרינן דלמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר ה"נ לא גזרינן דלמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה:

ליקוטי רש"י

בתים וחצירות. בתים פתוחין לחצירות וחצירות למבוי שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן וכל חצר החמור בהש"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית אצל שאמורי הבית מוקצה או רחבה קרי ליה [לעיל ה.]. **ר"ש.** מיקל מכולם ואמר מבוי חצירות וגגות וקרפיפות שאין יותר מבית שאמיתים הוא וכולם אין תשמישן מיוחד ותדיר רשות אחת הן ומטלטלין מזה לזה אפילו מחצר של רבים לחצר רבים אלא עירוב ולא ליה לר"ש עירובי חצירות אלא משום היתר כלי הבית [לקמן פט.]. **אחד גגות וכו' רשות אחת הן וכו'.** ואפילו הן של בעלים הרבה מטלטלין מזה לזה אלא אסרו מדשות לרשות אלא בתים [שבת קל:]. לטלטל מזה לזה לכלים ששבתו בתוכן ואפילו הן של בעלים הרבה אצל לא לכלים ששבתו בתוך הבית והוציאן לחצר אסור להוציאן מחצר לקרפף או לגג בית וקרפף שהי רשויות הן ואפילו דחד גברא [לעיל כג:]. **קרפיפות.** אם בתי בית שאמיתים הוא מטלטלין בכולו ואם יותר ולא הוקף לדירה קרי ליה רשות אחת לגבי חבירו או לגבי חצר לטלטל ג' אמות בזה וג' אמות בזה להוציא ולהכניס מזה לזה. **שבשבתו לתוכן.** שבשקדש היום היו בתוכו ולא בתוך הבית דאילו שבתו כלים בבית לא מיבעיא היכא דלא עירבו בני בתי החצר דאפילו בני חבירו לא יוציאו כלי הבית אלא אפילו עירבו ומטלטל מבית לחצר לא יוציאו כלי הבית מחצר זו לחברתה אלא עירבו עמה [שבת קל:]. **דהוא שלא עירבו.** בני החצירות כל אחת לעצמה דשמא לא שכיחי כלי הבתים בחצר ולכך לחבירו אי שרית להוציא כלים ששבתו בזו להכניסן לחברתה אחי

[ב] בתים וחצירות פתוחין לתוכו. בתים לחצירות שני בתים לכל חצר ושתי חצירות למבוי[1] והנך כיון דכולן פתוחים זו לזו ומערבות[2] יחד דרך פתחיהם הדא חשיב להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל[3] אב ובנו מבוי שלהן ניתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי לערובי ומצי לערובי בלא שיתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחצרותיה או שתי שורות של חצירות אחת לגילו זה ואחת לגילו אחר והמבוי ביניהם שאין יכולות להתערב אחד וחצר אחת. בית בלא חצר וחצר שבית אחר פתוח לה: אפי' חורבה. מכאן וחצר מכאן דאין חצר בלא בית: אפי' שביל של כרמים. פתוח למבוי מכאן וחצר מכאן: אחד גזות בו'. כולן רשות אחת לטלטל כלים ששבתו בגג זה לגג חבירו ולא אמרי' כשם שדיורין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה וכלים ששבתו בחצר זו מוציאין לחבירתה וכן לקרפף וכן לחצר ולקרפף מן הגגין הוציא וכולן רשות שאינה דירה היא[4] ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: הלכה כר"ש. שהחצירות מוציאין מזו לזו בלא עירוב: והוא שלא עירבו. בני החצירות כל אחת לעצמה ואסור להוציא מן הבתים לחצר דכיון דאין מצויין כלי הבית בחצר ליכא למיגזר אי מפקת כלים ששבתו בחצר לחברתה אתו לאפוקי גמי כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים. שבחצר זו לחצר אחרת: הכא נמי לא גזור דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה. דרך מבוי[5] והרי רשות אחרת היא שיש לה בעלים ובמבוי לא משתתפו שהרי אינה אוסרת כדתניא לעיל[6] בפירקין אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד דהיינו מקום פיתח או מקום לינה: להא שמעתא. דאמר שמואל לעיל אפילו בית וחצר: אחוי לי אושפיזיה. דאחזיל ואשיילה לשמואל: שהמבוי לחצירות. דיקיקין לשנא דחצירות ולא חצר: קבלה מיניה. שמואל והדר ביה לגבי רב אי לא: אתא

---

[1] בתים וחצירות פתוחין לתוכו. (ג) ומערבין יחד דרך פתחיהן הדא חשיב להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל אב ובנו מבוי שלהן ניתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי לערובי ומצי לערובי בלא שיתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחצרותיה או שתי שורות של חצירות אחת לגילו זה ואחת לגילו אחר והמבוי ביניהם שאין יכולות להתערב אחד וחצר אחת. בית בלא חצר וחצר שבית אחר פתוח לה: אפי' חורבה. מכאן וחצר מכאן דאין חצר בלא בית: אפי' שביל של כרמים. פתוח למבוי מכאן וחצר מכאן: אחד גזות בו'. כולן רשות אחת לטלטל כלים ששבתו בגג זה לגג חבירו ולא אמרי' כשם שדיורין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה וכלים ששבתו בחצר זו מוציאין לחבירתה וכן לקרפף וכן לחצר ולקרפף מן הגגין הוציא וכולן רשות שאינה דירה היא[4] ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: הלכה כר"ש. שהחצירות מוציאין מזו לזו בלא עירוב: והוא שלא עירבו. בני החצירות כל אחת לעצמה ואסור להוציא מן הבתים לחצר דכיון דאין מצויין כלי הבית בחצר ליכא למיגזר אי מפקת כלים ששבתו בחצר לחברתה אתו לאפוקי גמי כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים. שבחצר זו לחצר אחרת: הכא נמי לא גזור דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה. דרך מבוי[5] והרי רשות אחרת היא שיש לה בעלים ובמבוי לא משתתפו שהרי אינה אוסרת כדתניא לעיל[6] בפירקין אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד דהיינו מקום פיתח או מקום לינה: להא שמעתא. דאמר שמואל לעיל אפילו בית וחצר: אחוי לי אושפיזיה. דאחזיל ואשיילה לשמואל: שהמבוי לחצירות. דיקיקין לשנא דחצירות ולא חצר: קבלה מיניה. שמואל והדר ביה לגבי רב אי לא: אתא

עד: הדר פרק ששי עירובין

מבוי שצידו אחד נכרי. פי׳ בתוס׳ (ה) ותלירות ולידו ל׳ ישראל בית ואחר אין מערבין אותו דרך חלונות כו׳ ולכאורה מסיק משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי וקאמר אם יש בתי ישראל אצל בית של ישראל זה פתוחין לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהן אין מערבין דרך חלונות זה עם זה להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי משום דאסור לדור יחיד במקום נכרי שלא ילמוד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא יסתמשו אלו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויריא מן הכנעני שלא יהרגנו ויגא כך פי׳ הקונטר׳ וא״ת אפי׳ יערבו יחד אין יהו מותרין להסתמש במבוי הא אין כאן אלא אחר אחת של ישראל הפתוחה למבוי ולא מיסתבר בלבי דאלמלי דאלמלי שלא נכרי לא תשיבא דלא שמה דירה וא״ל דבלורת הפתח מיהו יכולין להתירו או בפס ד׳ או בג׳ פסין משהו מכאן ומשהו מכאן[ב] ועוד דלמאי דמסקינן דטעמא דרב משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי ס״ל שפיר דדירת נכרי שמה דירה לענין ליתשב בתוס ותלירות פתוחים לתוכו אע״פ שאין נריך בתשמיש הנכרי להתיר בשבילו בלבי וקורה ואע״ג דנכרי אוסר עליהו יכולין להשכיר או שמא אפי׳ שכירות אינו נריך לרשב״א[ו] ואע״פ שיש בתוס של ישראל פתוחין לתוך אותו בית כיון דלא עיילי למבוי אלא דרך אותו בית תשיבי כולהו יחיד במקום נכרי ועוד אור״י דאפי׳ היו הרבה בתוס וכל אחד פתוח לחצר לגבי מבוי הוי כל בני חצר אחת יחידים במקום נכרי כמו בחצר שיש בה נכרי ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לרשב״א אפי׳ יש הרבה ישראלים באותו בית כולהו תשיבי יחיד במקום נכרי[ו] והא דנקט חלונות פי׳ בקונט׳ לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור״י פי׳ דדוקא חלונות נקט דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטם זה הדר בחצר בשכבר המשתמשין עמו ויתייחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מותר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו כיון שדרך פתחים יכולין לבא שם ומביא ר״י ראייה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מיירי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהיינו פתח הבית ופתח החצר דאי בחלונות מבתים לחצר מיירי לא הוה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החצר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחצר אלא ודאי חלונות דווקא כדפרישית ולכך מיירי בפתוחים לבית טפי משום דבין בית ובית דרך לעשות חלונות כדפירש בקונט׳ אבל בפתוחים לחצר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: **הוה אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו׳.** ולפי זה אין להעמיד בחצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל דא״כ אפי׳ מערבין דרך חלונות להתשב בתוס פתוחים לחצר אין מבוי (ג) יותר בלבי וקורה דאין כאן אלא חצר אחת של ישראל ועוד דאמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי (ג) יותר בלבי וקורה כיון דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחצר ישראל אלא בית אחד אלא הוה מוקמינן לה במבוי שלידו אחד הרבה תלירות ובתוס של נכרי ולידו אחד הרבה תלירות של ישראל ובכל חצר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתוס לכל בית שבחצר וקמ״ל דאין מבוי זה יותר בלבי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע״י חלונות נמי אין מערבין אלא[ז] להתשב בתוס פתוחים לתוכו והא דנקט חלונות לאשמעינן דלא מיבעיא אם יש פתחים בין כל בית ובית שנתשבים בבית אחד כדאמר רב לעיל[ח] וליכא שני בתוס לחצר ולא מיבעיא נמי אם לא עירבו דרך חלונות שביניהם שאין כאן שני בתוס לחצר כיון שאין היתר תשמיש לבית התיצון ולא שייך למבוי אלא אפילו עירבו דרך חלונות דהשתא שייכי כולהו בתוס למבוי שיכולים להביא ע״י עירובן חפציהם למבוי ולא משוי להו עירוב נמי כאן כיון שאין פתוחים למבוי אלא ע״י חלונות ואפילו אם בשיש פתח בין בית לבית רחוי לחושבן אחד בלא עירוב כשאין פתח אלא חלון אין רחוי לחושבן מ׳ אפילו עירבו מ״מ לא תשיבי בתוס פתוחים לחצר כשפתוחים לבית עד שיהו שני בתוס שביניהם פתוחים לחצר ועי״ל דאם היו פתוחים בתוס זה לזה דרך פתח ע״י עירוב הוו תשיבי שני בתוס פתוחים לחצר דאע״פ דחיצונה אין עיקר יציאתה דרך בתוס למבוי אלא מצד מ׳ מ״מ ע״י פתחים ועירובן נחשבים להיות מן המבוי אבל כשאין כי אם חלונות אין נחשבים להיות מן המבוי ע״י עירוב. ור״ת פירש[ט] מבוי שלידו מ׳ נכרי וכו׳ גם לפי ההוה אמינא[י] מיירי בשאינו כי אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע״י חלונות תשיבי שפיר שני בתוס פתוחים לחצר ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמה דירה וליכא אלא חצר אחת של ישראל והא דנקט אין מערבין דרך חלונות ולא נקט אין מערבין סתם ואפי׳ יש הרבה בתוס פתוחים לחצר אחת לאשמעינן דאי הוה מבוי שני לדיו ישראל שאין כי אם בית מ׳ בחצר ובית מ׳ פתוח לו דרך חלון בתוס וחצירות קרינא ביה ואע״ג דלעיל גבי תלירות תשבינן פתוחות זו לזו כחד ולקמן [דף עה:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתוס זה לפנים מזה דלעשירי הוו כולהו כבית שער ונותן הפנימי עירובו ודיו התם לפי שאין להם פתח אחר דרה״ר וכולם יוצאים דרך פתח אחד אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה״ר אסרי אחצר דתשיבי בתוס וקשה לר״י על פירושו דאמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתוס וחצירות כמה אמאי לא ידענא כיון דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמעינן דאי הוה לידו שני נמי ישראל דאיכא ב׳ חצירות וב׳ בתוס לחצר ע״י עירוב חלונות מיתר בלבי וקורה ולר״י אחי שפיר שפירש דמיירי דאיכא חצירות דנכרים וישראלים טובא. ועי״ל[יא] דה״א טעמא דרב משום דאין מבוי מיתר בלבי וקורה כו׳ והוה מפרשינן דאיכא טובא חצירות ובתוס דנכרים ודישראלים ואין כי אם חצר אחת של ישראל הפתוחה למבוי זה והשאר אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע״י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו לחושבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור. ובמהדורא קמא פר״ת בענין אחר מבוי שלידו אחד נכרי כו׳ שהמבוי כולו חצירות של ישראל אלא שבראש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה״ר ובלידו אחר ישראל כמו כן פתוח לרה״ר (כזה) וקאמר דאין מערבין שכנגד של ישראל היושבים בראש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם כדי שיוכל ע״י עירוב להוציא כליו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו ברה״ר וכשלא יערבו עמו (נכרי[יב]) יסתום פתחו לצד רה״ר ויעשה פתחו לצד מבוי ולדו אחד נקט לרבותא דאע״פ שרוחב המבוי מפסיק ביניהם וכ״ש אם שניהם בצד א׳ זה אצל זה ה״א טעמא דרב כו׳ והוה מפרשינן הכי שלדו א׳ נכרי שבל חצירות שבמבוי מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראלים ויש בין כל חצירות של ישראל חלונות פתוחות מזו לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כדי להכנים ולהוציא מתארותיהן דרך פתח למבוי דאותו עירוב לא מיבעיא דאינו מחיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מותר לטלטל בו אם לא עירבו השתא שעירבו אין מטלטלין בו אלא בד׳ לפי שע״י עירוב נעשו כל החצירות אחת ואין כאן ב׳ חצירות למבוי דדירת נכרי לא שמיה דירה אבל בלא עירוב תשיבי ב׳ חצירות אע״ג דפתוחות זו לזו ולא כפ״ה לעיל ואין פירוש זה כשיטה שפי׳ לעיל[יג] גבי מילתיה דרב ופירוש לעיל פירש במהדורא בתרא:

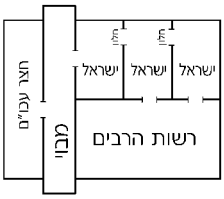

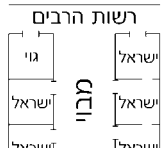

אתא רב ענן שדייה מבואה דדיירנא ביה ואתינא משמיה דמר שמואל ניתי רב ענן בר רב נישדייה מן[ט] שמע מינה לא קיבלה מיניה לעולם אימא לך קיבלה מינה והכא חזנא הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה ואתי בית בבי כנישתא ואיבות בר איהי סבר[ט] מקום פיתא גרים[כ] ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גרים: [א]אמר רב יהודה אמר רב מבוי שצידו אחד עובד כוכבים וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי א״ל אביי לרב יוסף אמר רב אפילו בחצר אמר ליה [ב]אין דאי לא אמר מאי הוה אמינא טעמא דרב משום דקסבר [ג]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו [ד]בתים וחצירות פתוחין לתוכו ותרתי למה לי צריכא דאי מההיא הוה

אתא רב ענן. לאחר מות שמואל: שדייה. הפיל הלחי: נשדייה מן. ישליכו ממנו[ד] ומשום דלא הוה ביה אלא בית ותלר[ג] אסר עליה כרב: וההוא חזנא הוה כו׳. וההוא מבואה להכי אתא שרא ליה שמואל דחזנא הוה אכיל נהמא בביתיה שהיה לו במקום אחר: **ואתי בית בבי כנישתא.** דהוה פתוח לההוא מבואה והשתא כי שדייה רב ענן לא הוה חזנא בית בההוא בי כנישתא: **ואיבות בר איהי סבר.** דשמואל לאו משום חזנא שדייה דמקום פיתא גורם והא לא הוה אכיל בבי כנישתא: **ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גורם.** והוו להו שתי תלירות: **צידו אחד נכרי וצידו א׳ ישראל.** ומבוי ביניהם: **אין מערבין אותו דרך חלונות להתיר דרך פתחים למבוי.** אם יש בתי ישראל אצל בית של ישראל זה פתוחות לרשות הרבים ולא למבוי ותלירות ביניהם אין מערבין דרך חלונות זה עם זה להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי משום דאסור לדור יחיד במקום נכרי שלא ילמוד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא יסתמשו אלו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויריא מן הכנעני שלא יהרגנו ויגא כך פי׳ הקונט׳ וא״ת אפי׳ יערבו יחד אין יהו מותרין להסתמש במבוי הא אין כאן אלא חצר אחת של ישראל הפתוחה למבוי ולא מיסתבר בלבי דאלמלי שלא נכרי לא תשיבא דלא שמה דירה וא״ל דבלורת הפתח מיהו יכולין להתירו או בפס ד׳ או בג׳ פסין משהו מכאן ומשהו מכאן[ב] ועוד דלמאי דמסקינן דטעמא דרב משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי ס״ל שפיר דדירת נכרי שמה דירה לענין ליתשב בתוס ותלירות פתוחים לתוכו אע״פ שאין נריך בתשמיש הנכרי להתיר בשבילו בלבי וקורה ואע״ג דנכרי אוסר עליהו יכולין להשכיר או שמא אפי׳ שכירות אינו נריך לרשב״א[ו] ואע״פ שיש בתוס של ישראל פתוחין לתוך אותו בית כיון דלא עיילי למבוי אלא דרך אותו בית תשיבי כולהו יחיד במקום נכרי ועוד אור״י דאפי׳ היו הרבה בתוס וכל אחד פתוח לחצר לגבי מבוי הוי כל בני חצר אחת יחידים במקום נכרי כמו בחצר שיש בה נכרי ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לרשב״א אפי׳ יש הרבה ישראלים באותו בית כולהו תשיבי יחיד במקום נכרי[ו] והא דנקט חלונות פי׳ בקונט׳ לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור״י פי׳ דדוקא חלונות נקט דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטם זה הדר בחצר בשכבר המשתמשין עמו ויתייחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מותר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו כיון שדרך פתחים יכולין לבא שם ומביא ר״י ראייה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מיירי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהיינו פתח הבית ופתח החצר דאי בחלונות מבתים לחצר מיירי לא הוה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החצר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחצר אלא ודאי חלונות דווקא כדפרישית ולכך מיירי בפתוחים לבית טפי משום דבין בית ובית דרך לעשות חלונות כדפירש בקונט׳ אבל בפתוחים לחצר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: **הוה אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו׳.** ולפי זה אין להעמיד בחצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל דא״כ אפי׳ מערבין דרך חלונות להתשב בתוס פתוחים לחצר אין מבוי (ג) יותר בלבי וקורה דאין כאן אלא חצר אחת של ישראל ועוד דאמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי (ג) יותר בלבי וקורה כיון דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחצר ישראל אלא בית אחד אלא הוה מוקמינן לה במבוי שלידו אחד הרבה תלירות ובתוס של נכרי ולידו אחד הרבה תלירות של ישראל ובכל חצר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתוס לכל בית שבחצר וקמ״ל דאין מבוי זה יותר בלבי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע״י חלונות נמי אין מערבין אלא[ז] להתשב בתוס פתוחים לתוכו והא דנקט חלונות לאשמעינן דלא מיבעיא אם יש פתחים בין כל בית ובית שנתשבים בבית אחד כדאמר רב לעיל[ח] וליכא שני בתוס לחצר ולא מיבעיא נמי אם לא עירבו דרך חלונות שביניהם שאין כאן שני בתוס לחצר כיון שאין היתר תשמיש לבית התיצון ולא שייך למבוי אלא אפילו עירבו דרך חלונות דהשתא שייכי כולהו בתוס למבוי שיכולים להביא ע״י עירובן חפציהם למבוי ולא משוי להו עירוב נמי כאן כיון שאין פתוחים למבוי אלא ע״י חלונות ואפילו אם בשיש פתח בין בית לבית רחוי לחושבן אחד בלא עירוב כשאין פתח אלא חלון אין רחוי לחושבן מ׳ אפילו עירבו מ״מ לא תשיבי בתוס פתוחים לחצר כשפתוחים לבית עד שיהו שני בתוס שביניהם פתוחים לחצר ועי״ל דאם היו פתוחים בתוס זה לזה דרך פתח ע״י עירוב הוו תשיבי שני בתוס פתוחים לחצר דאע״פ דחיצונה אין עיקר יציאתה דרך בתוס למבוי אלא מצד מ׳ מ״מ ע״י פתחים ועירובן נחשבים להיות מן המבוי אבל כשאין כי אם חלונות אין נחשבים להיות מן המבוי ע״י עירוב. ור״ת פירש[ט] מבוי שלידו מ׳ נכרי וכו׳ גם לפי ההוה אמינא[י] מיירי בשאינו כי אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע״י חלונות תשיבי שפיר שני בתוס פתוחים לחצר ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמיה דירה וליכא אלא חצר אחת של ישראל והא דנקט אין מערבין דרך חלונות ולא נקט אין מערבין סתם ואפי׳ יש הרבה בתוס פתוחים לחצר אחת לאשמעינן דאי הוה מבוי שני לדיו ישראל שאין כי אם גוונא שאין כי אם בית מ׳ בחצר ובית מ׳ פתוח לו דרך חלון בתוס וחצירות קרינא ביה ואע״ג דלעיל גבי תלירות תשבינן פתוחות זו לזו כחד ולקמן [דף עה:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתוס זה לפנים מזה דלעשירי הוו כולהו כבית שער ונותן הפנימי עירובו ודיו התם לפי שאין להם פתח אחר לרה״ר וכולם יוצאים דרך פתח אחד אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה״ר אסרי אחצר דתשיבי בתוס וקשה לר״י על פירושו דאמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתוס וחצירות כמה אמאי לא ידענא כיון דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמעינן דאי הוה לידו שני נמי ישראל דאיכא ב׳ חצירות וב׳ בתוס לחצר ע״י עירוב חלונות מיתר בלבי וקורה ולר״י אחי שפיר שפירש דמיירי דאיכא חצירות דנכרים וישראלים טובא. ועי״ל[יא] דה״א טעמא דרב משום דאין מבוי מיתר בלבי וקורה כו׳ והוה מפרשינן דאיכא טובא חצירות ובתוס דנכרים ודישראלים ואין כי אם חצר אחת של ישראל הפתוחה למבוי זה והשאר אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע״י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו לחושבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור. ובמהדורא קמא פר״ת בענין אחר מבוי שלידו אחד נכרי כו׳ שהמבוי כולו חצירות של ישראל אלא שבראש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה״ר ובלידו אחר ישראל כמו כן פתוח לרה״ר (כזה) וקאמר דאין מערבין שכנגד של ישראל היושבים בראש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם כדי שיוכל ע״י עירוב להוציא כליו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו ברה״ר וכשלא יערבו עמו (נכרי[יב]) יסתום פתחו לצד רה״ר ויעשה פתחו לצד מבוי ולדו אחד נקט לרבותא דאע״פ שרוחב המבוי מפסיק ביניהם וכ״ש אם שניהם בצד א׳ זה אצל זה ה״א טעמא דרב כו׳ והוה מפרשינן הכי שלדו א׳ נכרי שבל חצירות שבמבוי מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראלים ויש בין כל חצירות של ישראל חלונות פתוחות מזו לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כדי להכנים ולהוציא מתארותיהן דרך פתח למבוי דאותו עירוב לא מיבעיא דאינו מחיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מותר לטלטל בו אם לא עירבו השתא שעירבו אין מטלטלין בו אלא בד׳ לפי שע״י עירוב נעשו כל החצירות אחת ואין כאן ב׳ חצירות למבוי דדירת נכרי לא שמיה דירה אבל בלא עירוב תשיבי ב׳ חצירות אע״ג דפתוחות זו לזו ולא כפ״ה לעיל ואין פירוש זה כשיטה שפי׳ לעיל[יג] גבי מילתיה דרב ופירוש לעיל פירש במהדורא בתרא:

עין משפט נר מצוה

פי׳ א מיי׳ פ״ה מהל׳ עירובין הלכה יח טוש״ע א״ח סי׳ שלא סעיף א ב:

פז ב מיי׳ שם פ״ב הלכה טו טוש״ע א״ח סי׳ שפב סעיף יט כ:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב מבוי שצדו אחד נכרי וצדו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי פי׳ רב לטעמיה דלא הוה תני במתני׳ פתוחות זו לזו לפי שאם הם פתוחות כיון דמערבי הוו כלהו כחד ישראל ולגבי נכרי שרי לטלטולי מיהו אסר רב משום דקסבר אסור ליעשות יחיד במקום נכרי משום [הכי] קאמר רב (כי) [דכי] האי גוונא אסר במקום נכרי אפי׳ בחצר. ולא מפני דסבר רב כיון דעירבו להו הוו להו כחצר (אחרת) [אחת] ודירת נכרי לא שמיה דירה (הלכתא) [הלכך] ליכא בהאי מבוי אלא חצר אחת

ליקוטי רש״י

חזנא. מזן, שמש [ע״פ ברכות נג.]. **נהמא.** לחם [מגילה טו:]. **ביית.** לון [ער׳ לעיל עג.]. **בי כנישתא.** בית כנסת [ע״פ קידושין עג:]. **מקום פיתא.** שהוא אוכל שם [לעיל שם].

מסורת הש״ס עם הוספות

ה) [לעיל עג.], ו) [סס], ז) [לעיל עג: וש״נ], ח) [שבת קלא. וש״נ], ט) עי׳ לעיל יב., י) לעיל סא.; יא) עי׳ לעיל סג: ותוס׳ שם, יב) עג סע״ב, יג) סה״י (חידושים) סי׳ שכו, יד) מובא בתור״פ עג בסוד״ה אלא בשם ר״ת וע״ז מהרש״א.

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה מבוי וכו׳ פי׳ בתוס וחצר ולידו[ב]: (ב) ד״ה הוה אמינא וכו׳ אין מבוי זה ניתר בלחי: (ג) **בא״ד** שמה דירה אין מבוי זה ניתר:

הגהות וציונים

(א) בכמה ראשונים וכע״ז בכת״י ודפו״ר אמר מבואה **דהוה דיירנא ביה משני** דמר שמואל **ועד האידנא** ניתי רב ענן **ולישדייה מינאי:** ב) דפו״י ממני (וע״י רש״י לעיל נג ע״ב ד״ה וגנבוה מין ובהג׳ הב״ח שם): **ג)** יש להוסיף **כשמעתיה דשמואל** (דפו״י): **ד)** נדצ״ל ולא **לחצר.** ובכת״י ודפו״ר הנוסח אצל ביתו של ישראל זה **ולא בחצר** (ותיבות ״פתוחות לרה״ר״ ליתא): **ה)** ״אלא״ נראה מיותר, וליתא בדפו״י: **ו)** צ״ל גם לפי **מאי דמוקי טעמא דרב משום דאין מבוי ניתר כו׳** איירי כו׳. [רש״ל] (גלילן), וביאור ב׳ הנוסחאות שזה אלא שהיה חסרון בתוס׳ בדפו״י, וכבר תיקנוהו המדפיסים כעין גירסת מהרש״ל: **ז)** בתוספות שנ״ץ ״וצריך לומר דלא כפירוש רש״י ור״ת״ הה״א (מהרש״ל, ע״ש): **ח)** [על כרחך כצ״ל] (גלילן), נדצ״ל **על** ברחו יסתום וכו׳ (ותיבת ״נכרי״ ודאי ט״ס ובדפו״י ליתא שניהם): **ט)** כן הגיה גם מהרש״ל, ועי׳ שפת אמת:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לעיל סב:], ב) [מולין יט:], ג) [לעיל סו:], ד) [בילה כג. יומות נג. קידושין כג. עה: מגמות יפ: יז: בכורות מו.], ה) [לעיל נט: סה.], ו) לעיל סב., ז) לעיל סד:, ח) לקמן בע"ב ולעיל סז ריש ע"א, ט) לעיל סב ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב מיונה ואמאי קרו: (ב) רש"י ד"ה אסור לעשות יחיד כנ"ל ואינה "לדור" ממקם: (ג) ד"ה טעמא דשכח וכו' ולי כרבי עקיבא אפילו עירבו:

ליקוטי רש"י

תרי זימני. שני פעמים [ע"פ נזיר סה. שבת סא:]. **רגל המותרת במקומה אוסרת.** כגון שתי חצירות זו לפנים מזו והחיצונה פתוחה לרשות הרבים והפנימית אין לה פתח לרשות הרבים אלא יוצאת דרך חיצונה ולא מיבעיא היכא דעירבו דיורין שבחיצונה לבדן ובני פנימית לא עירבו ביניהן לבדן להיות מותרין בתשמישי חצר לעצמו דהוא רגל האסורה במקומה דאסרה דריסת הרגל דידהו אחיצונה אפילו לרבנן דכיון דבתחצר דגופייהו אסרי ליכא למיפסיקו למימר דשא דידהו ויתמלו על דריסת הרגל שיש להן על החיצונה אלא אפילו עירבו זו לעצמה וזו לעצמה דהוא פנימית מותרת במקומה פליג ר' עקיבא ואומר דריסת הרגל דידה אסרה אחיצונה ופנימית מותרת והיצונה אסורה [לעיל נט:].

הגהות וציונים

א) קאי על סדר הקושיות דלעיל (בן אריה, ע"ש בילקו"מ), ומקומו לעיל בתר דברי רבין (גנז"ר ועוד, וע' גאון יעקב); ב) בדפו"ר "ולא ישתתפו אלו עמו במבוי": ג) צ"ל כו' (דפו"י): ד) בדפו"ר נוסף **רבנן**, וכן ברש"ר על הרי"ף: ה) "דהא כבר תני לה לעיל מתני'" ליתא בכמה כת"י ודפו"ר, ועי' מהרש"א: ו) ע' הגהת בן אריה בילקו"מ:

עין משפט נר מצוה

פח א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יט ב טוש"ע א"ח סי' שעה סעיף ג:

פט ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ד:

צ ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

הוה אמינא שמה דירה. להא מילתא קמ"ל: ה"ג ואי מהכא ה"א בתים לא ידענא כמה. כלומר אי מהא ה"א אי דמחילות שמעינן מינה דבתרתי סגי מדנקט כוכבים הא תרוייהו ישראלים שרי אבל בתים לא ידענא כמה לכל חלר: קמ"ל. בתים וחצירות סתם בתים שיש סתם חצירות שתים: **אסור לעשות** (ג) לדור יחיד במקום עובד כוכבים. שלא ילמד ממעשיו[1] לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו[2] עמו במבוי כדי שיהא יחיד וירא מן העובד כוכבים שלא יהרגנו[1] ולא: **דשמענא ליה לר' טבלא דאמר.** להא מילתא דרב: **עובד כוכבים עובד כוכבים תרתי זמני ולא ידענא מאי קאמר.** הסתם ולפי מפרש למלחיה דרב הוה מבוי שלילו אחד עובד כוכבים אין מערבין אותו כולו[2] משום דאסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים. לשון אחר חד למבוי וחד לחלר: **מתני'** זו לפנים מזו. פנימית פתוחה לחיצונה וחיצונה לרה"ר ודריסת רגלה של פנימית על החיצונה לאחת לרשות הרבים: **עירבה פנימית.** לעצמה לבטלה בחצירה: **שתיהן אסורות.** דהוא פנימית רגל האסורה במקומה ואוסרת בדריסת רגלה על החיצונה: **זו מותרת לעצמה כו'.** קסברי[3] דרגל המותרת במקומה אינה אוסרת: **ר"ע סבר אף רגל המותרת אוסרת.** במקום שלא עירבה שם: **וחכ"א.** בגמרא מפרש לה: מן הפנימית ולא עירבה שתיהן אסורות. דהוא פנימית רגל האסורה: **נתנו עירובן במקום אחד.** שעירבו שתיהן זו עם זו והאי במקום אחד מפרש בגמ' שנתנוהו בחיצונה: **ושכח א'.** אפי' מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות דפנימית נמי אסורה לבטלה בחצירה משום דלא מצא למיחב דשא ואסתלוקי מחיצונה לאשתמושי בתחבי נפשה דהא ליתא לעירובה גבה[4] דאותו עירוב המתירן בחצירן הוליכוהו בחיצונה: **ואם היו של יחידים.** שאין בפנימית אלא אחד ובחיצונה אחד אין צריכין לערב זה עם זה משום דריסת הרגל דכיון דיחיד הוא והפנימית הוא רגל המותרת ואינה אוסרת ואתמה כרבנן ואם היו שניים אפילו בחיצונה גזרינן דילמא אתי למיסרי שניים בפנימית ואחד בחיצונה: **גמ' אף רגל האסורה אינה אוסרת.** וממתני' מותבינן ליה לקמיה: **תנן חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות.** הא עירבה נמי פנימית תרוייהו שריין אלמא רגל המותרת לא אסרה: **אפילו רגל המותרת נמי.** דקתני סיפא גבי עירבו שתיהן כל אחת לעצמה ר"ע אוסר את החיצונה ומשום לאשמועינן הא גופה לא אצטריך דמסיפא נפקא לן דהשתא מותרת אסרה אסורה מיבעיא: **לעולם ר"ע.** ולא מידוק מינה הא עירבה לא אסרה אלא הא גופה קמ"ל דרגל האסורה אוסרת ודקא קשיא לך מסיפא נפקא אין הכי נמי אלא הא אשמועינן בריש והדר אמר לא זו בלבד אסר ר"ע דהוא רגל האסורה אלא אף זו עירבה זו לעצמה וזו לעצמה דפנימית רגל המותרת היא אפ"ה כדי עקיבא אוסר את החיצונה: **טעמא דעירבה.** פנימית דהוא רגל המותרת: **הא לא עירבה שתיהן אסורות.** דרגל האסורה אוסרת דהא ליכא למידק הא לא עירבה חיצונה המעורבת מותרת ושאינה מעורבת אסורה דהא פשיטא דשאינה מעורבת אסורה דהא כבר תני לה לעיל מתני'[5] ואי משום הא גופה לאשמועינן רגל המותרת אינה אוסרת לאשמועינן רגל האסורה ואיתני כגון עירבה חיצונה ולא פנימית חיצונה מותרת וכל שכן הא אלא ודאי דוקא קתני: **מדסיפא רבי עקיבא.** דהא רבי עקיבא אהא מילתא פליג: **שעשתה דקה.** פנימית עשתה דלת קטנה לפני פתחה וסילקה דריסת רגלה מחיצונה: **אין דריסת הרגל אוסרת.** ואתרוייהו מילי דרבי עקיבא פליגי ואפי' אריש דקתני חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות ונטרוה לרבי עקיבא עד דאסקיה למלחיה והדר איפליגו עליה: **טעמא דשכח.** אחד מן הפנימית הא לא שכח שתיהן מותרות והא דלא כרבי עקיבא דאי כר"ע (ג) אי עירבו שתיהן נמי אסר על החיצונה אלא לאו רבנן ובשכח אסרי אלמא רגל האסורה אוסרת: **אמר רב יהודה אמר רב חיצונה.** דהתם פנימית אסורה חיצונה דליכא למימר אתסלק מינה ואשמש דליתיה לעירובה גבה וחיצונה מיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל נתנוהו בפנימית חיצונה הוא דמיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל פנימית לא מיתסרא משום שכחה דחיצונה דאחדא דשא ומשתמשא[6]: מתני'

הוה אמינא דירת עובד כוכבים שמה דירה. אע"ג דאמר בריש פרקין[7] דלכולי עלמא לא שמה דירה הכא דלהקל להתיר המבוי להתשיב כבתים וחצירות פתוחים לתוכו אמר שמה דירה:

מתיב רב ביבי בר אביי. ק"ק דה"ל לאקשויי מרישא מעיקרא: **אלמא** רגל המותרת אינה אוסרת כו'. הא דלא מוקי בעשתה דקה הייט משום דמיקשי ריש[8] וסיפא בעשתה דקה ומליעתא ההיא דשכח אחד מן הפנימית[9] בלא עשתה דקה:

הוה אמינא דירת עובד כוכבים שמה דירה. אע"ג דאמר בריש פרקין[7] דלכולי עלמא לא שמה דירה הכא דלהקל להתיר המבוי להתשיב כבתים וחצירות פתוחים לתוכו אמר שמה דירה:

מתיב רב ביבי בר אביי. ק"ק דה"ל לאקשויי מרישא מעיקרא: **אלמא** רגל המותרת אינה אוסרת כו'. הא דלא מוקי בעשתה דקה הייט משום דמיקשי ריש וסיפא בעשתה דקה ומליעתא ההיא דשכח אחד מן הפנימית[1] בלא עשתה דקה:

רבינו חננאל

ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו והאי לית ביה חצירות אלא משום דסבר רב אסור לעשות יחיד במקום נכרי אמר רב יוסף לאו היינו דשמענא ליה לר' טבלא דאמר נכרי נכרי ולא דעינא מאי היא. פי' דירת נכרי לא שמה דירה ואסור לעשות יחיד במקום נכרי: **ירושלמי** רב הונא בשם רב אין תורת חצר לנכרי שאם היה שרוי בעלינה אתה מורידו ב) (לסוד) [לסור]. ואין תורת דקה לנכרי שאם דר בפנימית אתה מוציאו (לסוד) [לסור]. ר' (ולא) [לא] בשם ר"א יש תורת חצר לנכרי שאם היה ישראל ונכרי דרין בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין ר' אבא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה י' טפחים בישראל אינו אוסר בנכרי אוסר מחלפה שיטתיה תמן א' בשם שמואל כותל שהקיפוה סולמות מיכן ומיכן מערבין שנים ואין מערבין אחד. א"ר יוסי ב"ר אבין חמן ע"י סולמות הן נידונין כפתחין כרם הכא דרך העליונים לירד למטה ואין דרך התחתונים לעלות למעלה: **מתני' ב' חצרות זו לפנים מזו כו'.** א"ר (מונא) [ינאי] זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המתרת במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה והותרה הפנימית במקומה ג) אינה אוסרת את החיצונה כך רגל האסורה אינה אוסרת כלומר אפילו לא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת את החיצונה. **ואקשינן עליה ממתניתין תנן עירבה חיצונה ולא עירבה הפנימית** שתיהן אסורות מני אי נימא ר' עקיבא מאי אירא בשלא עירבה פנימית שהיא אסורה במקומה אפי' עירבה הפנימית שהיא מותרת במקומה אוסרת החיצונה בדריסתה לה ברגלה אלא לאו רבנן היא וטעמא דהיא במקומה אסורה. הא רגל שהיא מותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. ומפרק **לעולם** ר"ע היא **והכי קתני** לא זו האסורה [במקומה] בלבד היא האוסרת אלא אפי' המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה ומקשינן איני והא תנן עירבה זו לעצמה כו' טעמ' דעירבו הא לא עירבו שתיהן אסורות אלמא רגל המותרת אינה אוסרת (כמי שרגל) [אבל רגל] האסורה אוסרת. **ופרקי' לעולם ר"ע היא**

פח א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יט ב טוש"ע א"ח סי' שעה סעיף ג:

פט ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ד:

צ ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל

ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו והאי לית ביה חצירות אלא משום דסבר רב אסור לעשות יחיד במקום נכרי אמר רב יוסף לאו היינו דשמענא ליה לר' טבלא דאמר נכרי נכרי ולא דעינא מאי היא. פי' דירת נכרי לא שמה דירה ואסור לעשות יחיד במקום נכרי: **ירושלמי** רב הונא בשם רב אין תורת חצר לנכרי שאם היה שרוי בעלינה אתה מורידו ב) (לסוד) [לסור]. ואין תורת דקה לנכרי שאם דר בפנימית אתה מוציאו (לסוד) [לסור]. ר' (ולא) [לא] בשם ר"א יש תורת חצר לנכרי שאם היה ישראל ונכרי דרין בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין ר' אבא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה י' טפחים בישראל אינו אוסר בנכרי אוסר מחלפה שיטתיה תמן א' בשם שמואל כותל שהקיפוה סולמות מיכן ומיכן מערבין שנים ואין מערבין אחד. א"ר יוסי ב"ר אבין חמן ע"י סולמות הן נידונין כפתחין כרם הכא דרך העליונים לירד למטה ואין דרך התחתונים לעלות למעלה: **מתני' ב' חצרות זו לפנים מזו כו'.** א"ר (מונא) [ינאי] זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המתרת במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה והותרה הפנימית במקומה ג) אינה אוסרת את החיצונה כך רגל האסורה אינה אוסרת כלומר אפילו לא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת את החיצונה. **ואקשינן עליה ממתניתין תנן עירבה חיצונה ולא עירבה הפנימית** שתיהן אסורות מני אי נימא ר' עקיבא מאי אירא בשלא עירבה פנימית שהיא אסורה במקומה אפי' עירבה הפנימית שהיא מותרת במקומה אוסרת החיצונה בדריסתה לה ברגלה אלא לאו רבנן היא וטעמא דהיא במקומה אסורה. הא רגל שהיא מותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. ומפרק **לעולם** ר"ע היא **והכי קתני** לא זו האסורה [במקומה] בלבד היא האוסרת אלא אפי' המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה ומקשינן איני והא תנן עירבה זו לעצמה כו' טעמ' דעירבו הא לא עירבו שתיהן אסורות אלמא רגל המותרת אינה אוסרת (כמי שרגל) [אבל רגל] האסורה אוסרת. **ופרקי' לעולם ר"ע היא**

וחסורי מחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה זו מותרת בפני עצמה. בד"א שעשתה הפנימית [דקה] וסילקה עצמה. אבל לא עשתה דקה החיצונה [אסורה] שר"ע אוסר החיצונה כי דריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל [אוסרתה]. **ומותבינן אסיפא דקתני אם היו של יחידים** אין צריכות לערב ודבינא נמי מתיב משכח אחד מן החיצונה ולא עירב דיקינן מינה רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה. **ופרקינן** אלא כי אתא רבין א"ר יוחנן ג' מחלוקות בדבר ר' עקיבא סבר אפי' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. ורבנן סברי אפי' רגל האסורה במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. **דהאי** ת"ק דתני עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית כו' סבר רגל המותרת במקומה אינה אוסרת ורגל האסורה במקומה אוסרת נמי שלא במקומה: **פיסקא נתנו עירובן במקום אחד** מאי מקום אחד אמר רב החיצונה ואמאי קרי לה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן לפנימית ולחיצונה כי הפנימית (שלה) [יש לה] מעבר [על] החיצונה אבל החיצונה אין לה בפנימית

חשק שלמה על רבינו חננאל א) פירש אתה מורידו לאסור על מי אתלר עי' נק"ע ופפ"מ שם. ב) נראה דאסור ול"ל אוסרת שלא במקומה אבל מכ"מ דכשם שרגל המותרת אינה אוסרת את אוסרת שלא במקומה כו'.